

La Model, primer de maig de 1969

Testimonis, jornada 15 de juliol de 2023

Sempre s'ha dit que arribar a la presó durant aquella època podia significar un "descans". Cal tenir en compte els antecedents previs. Casernes de la Guàrdia Civil, Comissaries, Governos militars, interrogatoris de la *Brigada Político Social*. Maltractaments i tortures. M'estalvio els detalls.

La meua arribada a la Model també tenia aquest component. Un cert alleujament després del neguit precedent. *Què volen aquesta gent que truquen de matinada?* I la por a facilitar informació..., més que la que produïen els mateixos cops.

Després dels dies de període d'observació amb comuns reincidentes, amb nul·la intimitat, vaig compartir cel·la amb companys de la JC, Víctor Ríos i Raimon Flor. Vam constituir el comitè de galeria de la JCC. El pitjor era les comunicacions amb la família, la meua mare, com totes les mares, patien molt. El passadís de fil ferro i els funcionaris pel mig, tothom cridant i jo amb un somriure dient "estic molt bé, no patiu". El que encara m'impresiona és el soroll dels forrellats, un, dos, tres, quatre, cinc..., vegades per jornada. El millor moment, una vegada a la setmana, era pujar a despatxar amb els advocats. Jo vaig tenir un magnífic Josep Solé i Barberà. No tenia cap novetat per comunicar-nos però s'inventava històries per pujar-nos la moral. "El règim té els dies comptats", la realitat es que encara faltaven 8 anys fins a les primeres eleccions democràtiques del 15 de juny de 1977.

Però el que més em va colpir d'aquella època i aquella primera experiència a la presó eren els nois que s'arrossegaven per la galeria després de menjar-se "marrons", un darrera l'altre. "Ja porto aquí molt de temps, anys. Vaig entrar per un furt de poca importància quan era adolescent, però a cops em van obligar a signar que havia robat un cotxe, i més tard que havia fet un atracament". Eren els que estàvem marcats per no sortir vius d'aquesta experiència. Les desigualtats i la manca de justícia els havia condemnat a ser carn de presó. Difícilment arribaven als trenta anys.

Domènec Martínez

Caja 120. AER

Mod. L-8

DIRECCION GENERAL DE LA GUARDIA CIVIL

NUMERO 1711

NOTA INFORMATIVA

SIGC de la 412ª Comandancia Guardia Civil. MANRESA

ORIGEN: Gobierno Civil de la Provincia..... BARCELONA

DESTINO: 2 de Mayo de 1969

FECHA: 152.- CONATOS DE MANIFESTACION EN TARRASA.---

ASUNTO:

DIA 1º DE MAYO DE 1.969, EN TARRASA.-

Como en años anteriores desde la mañana, acudió mucho personal al paraje conocido por "FUENTE DE LAS CAÑAS", sito en los extrarradios de la Ciudad reuniéndose allí muchas familias con el fin de pasar un día de campo, pero notándose que entre los allí concurrentes, había muchos deseando otros fines muy distintos a los propios y normales a que se acude a dicho lugar, pues un grupo de ellos que no se ha podido identificar, se entretuvo en colocar en la Carretera de Castellar, en una curva próxima a dicho paraje, varios terrones de tierra, que si bien no obstaculizaron el paso de vehículos si existe la firme creencia que las arrojaron a la calzada con dicho propósito.

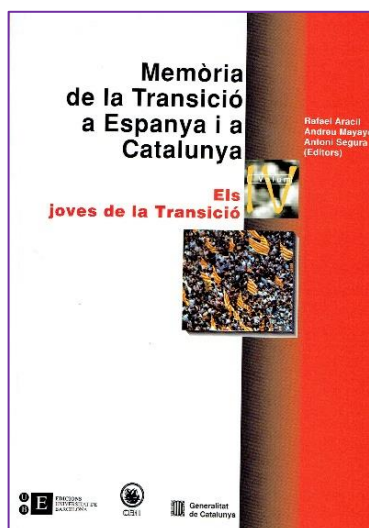
Sobre las 17'30 horas unas TRESCIENTAS personas, aproximadamente, de las que había en la "Fuente de las Cañas", integrado por jóvenes de ambos sexos aunque en su mayoría eran varones, se preparaban para manifestarse, ante cual se dirigió a dicho lugar la fuerza del Cuerpo, comprobando que tenía instaladas cuatro pancartas con las siguientes inscripciones: "UNIDOS POR LA PAZ"; "JOVEN UNETE A NOSOTRAS PARA DEFENDER TUS DERECHOS, JUVENTUD DEMOCRATICA FEMENINA"; otra con la efigie de CheGuevara y otros recortes de prensa extranjera alusivos al Vietnam y otros países donde se han suscitado luchas, que decía "1º DE MAYO A LA CALLE QUE YA ES HORA DE PASEARNOS A CUPO, 1969"; y otra con el de "LUCHEMOS POR LA LIBERTAD DE ESPAÑA M.D., UNID CONTRA LA CARESTIA DE LA VIDA, LAS MUJERES DEMOCRATICAS", y que el mencionado grupo se preparaba para manifestarse, por lo que fueron invitados a que se disolvieran, lo que realizaron, si bien un grupo cuando se hallaba a cierta distancia profirió los correspondientes insultos hacia la fuerza que actuaba, tales como, ASESINOS, FASCISTAS, PARA ESO OS PAGAMOS, todo esto propio tiempo que se alejaban a veloz carrera; en la disolución mencionada al seguirlos para que no marchasen juntos en manifestación y evitar que se organizaran de nuevo e iniciasen sus propósitos hacia la Ciudad, unos cuantos de ellos, aprovechándose de la distancia que les separaba de la fuerza y de una vaguada que impedía darles alcance, empezó a arrojar piedras contra la fuerza del Cuerpo, alcanzando al Guardia 2º de la Comandancia Móvil de Barcelona, JAVIER UJEZ USOZ, causándole herida contusa en codo izquierdo sin importancia, pero haciendo necesario que se le diese un punto en la parte afectada. Al dar la vuelta la fuerza del Cuerpo (la fuerza del Cuerpo) por la Carretera de Matadepera, cortándoles el paso caso de persistir en su deseo de manifestarse, un grupo que se dirigía hacia la barriada de Santa Madalena, al aperebirse de la presencia de la fuerza del Cuerpo, emprendió veloz carrera disgregándose en distintas direcciones, siendo detenidos en el desarrollo de lo relatado los llamados JUAN ARCOS CANTOS, nacido en Tarrasa (Barcelona) el día 16 de Enero de 1.934, hijo de Salvador y de Rosa casado, pintor, vecino de aquella Ciudad, con domicilio en calle Marques de Comillas número 169 y DOMINGO MARTINEZ GARCIA, natural y vecino de Tarrasa con domicilio en la calle Mozart número 88, de 20 años de edad, soltero, administrativo, ambos sin antecedentes de esta naturaleza en la Ciudad de sus residencias.

“Una dada significativa: el mes de maig de 1969 la galeria de menors de la Model de Barcelona registrava una “bona entrada” de gent jove detinguda per activitats polítiques considerades subversives. Ho recordo molt bé perquè jo també hi era.

Havia estat detingut a Terrassa, quan la Guàrdia Civil ens va fer fora de la Font de Les Canyes, a on estàvem celebrant el primer de maig. Vaig ser conduït a la caserna de la Guàrdia Civil, i posteriorment al Govern Militar (en Pérez Viñeta, Capità general, ens va aplicar la jurisdicció militar) on vaig prestar declaració davant d'un instructor militar. He d'afegir que aquesta circumstància, segurament, va evitar el meu pas per la Via Laietana, 43, lloc sinistre de tortura. En Josep Solé Barberà (el meu entranyable advocat) va aconseguir que un mes més tard la jurisdicció militar s'inhibís i ens passessin al TOP (Tribunal de Orden Público), i va obtenir la llibertat provisional.

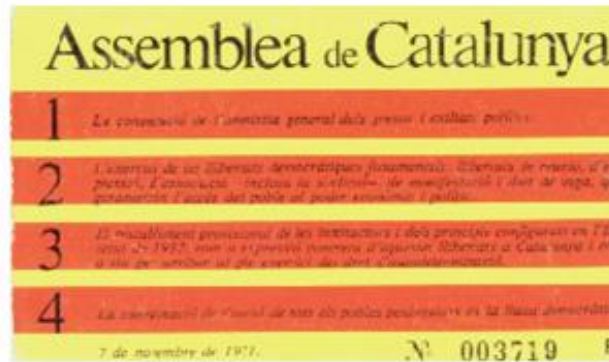
Cal recordar que a l'inici de 1969 es va decretar l'estat d'excepció. Dels gairebé una cinquantena de joves detinguts per motius polítics (una bona sopa de lletres de grups d'extrema esquerra: comunistes de tota mena, trotskistes, maoistes, anarquistes, etc.), més de la meitat, probablement més de 30 eren militants de les Joventuts Comunistes. Els dies previs al primer de maig s'havien produït diverses detencions a Torre Baró i diferents instituts de Barcelona, havia caigut el comitè de batxillers de la JC de Barcelona.”

(Recol·lit a les pàgines 242 i 243 de **Memòria de la Transició a Espanya i Catalunya. Els joves de la transició**. Rafael Aracil, Andreu Mayayo i Antoni Segura (Editors). Edicions Universitat de Barcelona. 2003

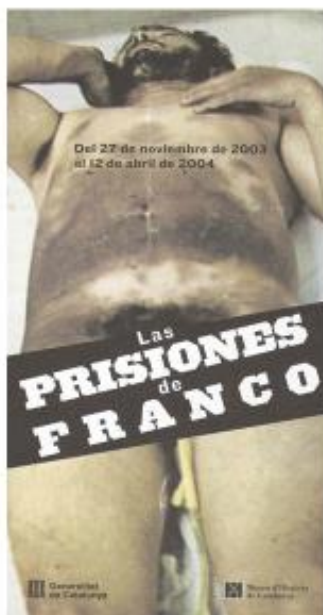

Context, lluites obreres, estudiantils, moviment associatiu, intel·lectuals, política unitària, repressió. Anys 60/70

Generació TOP

29 de setembre de 1978. Manifestació per demanar la llibertat i l'amnistia i el dret a la democràcia. Miquel Mollà.

2017, la Model ens parla

Una exposició amb una lectura poc rigorosa i documentada.

Els comunistes i els estudiants i la gent de CCOO i les dones...., no apareixien. Acte de protesta de la nostra Associació.

"La Model no ha estat modèlica com tampoc ho ha estat la història de Barcelona i de Catalunya al llarg d'aquests 113 anys. La Model ha estat sempre reflex i expressió de la realitat política i dels canvis de règim. Dictadura Primo de Rivera, Segona República, 1936, temps de guerra. Però la **massificació i la ignominia va arribar el 1939**, amb la victòria de Franco (població reclusa a tot l'estat 550.000 persones). La Model **un símbol de la repressió i un emblema de la memòria democràtica.**" Agustí Alcoberro, comissari de *La Model ens parla*.

"Les relacions entre presó i societat són múltiples i complexes, el seu tancament **una bona oportunitat per reflexionar col·lectivament** i repensar aquesta institució al llarg dels seus 113 anys de funcionament." L'exposició **no ens parla** dels càstigs, pallisses, violència, massificació per als **milers de militants republicans, anarquistes, socialistes i comunistes dels anys 40 i 50. Tampoc als anys 60 i 70, quan es va omplir d'obriers, estudiants, antifranquistes (PSUC i extrema esquerra); els protagonistes anònims de la Model són absents.**" Manel Risques. Historiador

"Els militants del PSUC —sigla que sorprenentment no apareix escrita ni un sol cop—. La **Model va recloure preses polítiques i comunes entre el 1955 i el 1963** (tancament de les Corts i inauguració de la Trinitat). També les mares, esposes i filles de pres han estat víctimes. **No mereixien, de nou, el càstig de l'oblit.**" César Lorenzo, Historiador

Pedagogia de la Memòria

Domènec Martínez, 2019. La Model. Barcelona

Visita guiada amb alumnes i professorat de SOLC cooperativa, 4rt ESO

La Model, memòria cívica i democràtica

La lluita per les llibertats i els drets socials

Ateneu de Rubí (Aula d'Extensió Universitària)

20 de setembre 2017

Domènec Martínez, **Associació catalana d'expresos polítics del franquisme**